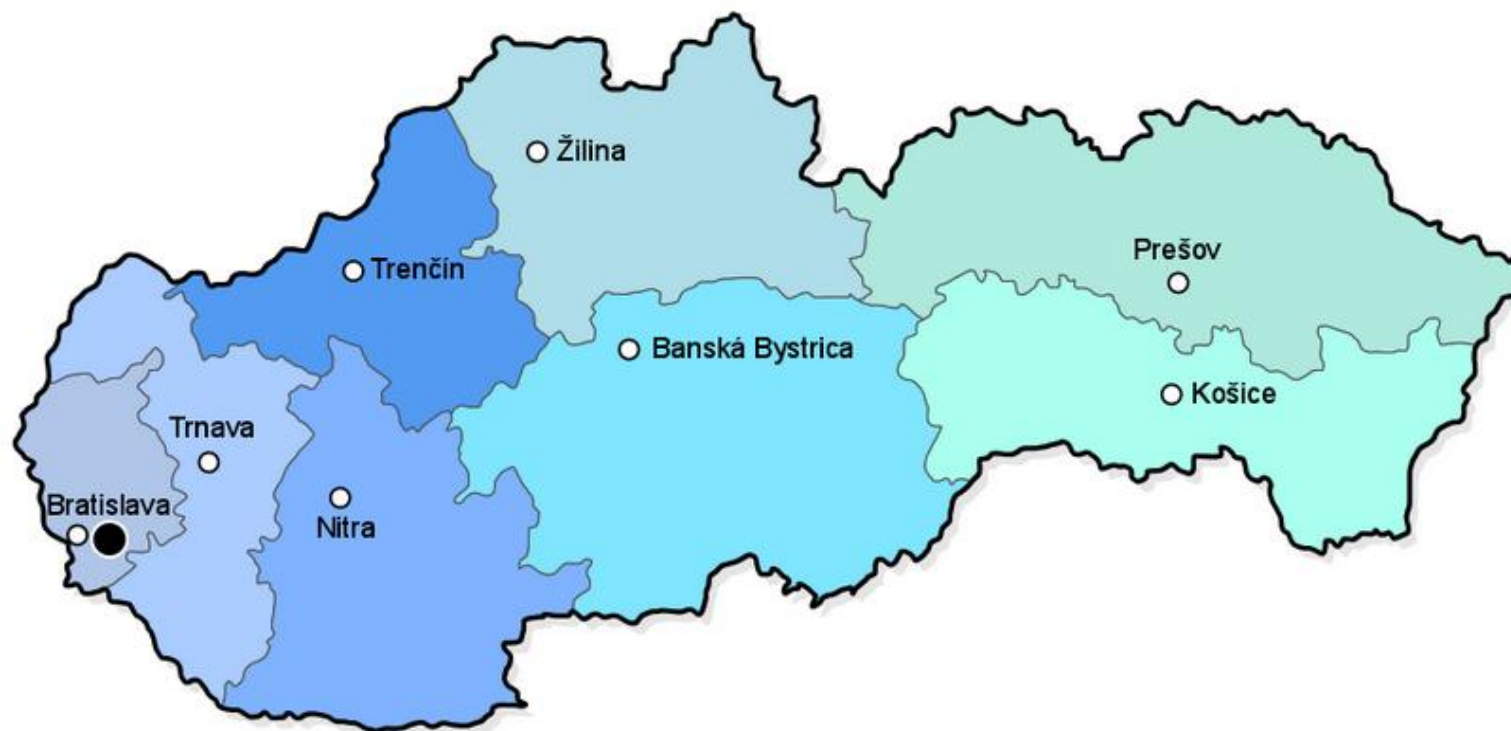

Štátna školská inšpekcia

Grafomotorické predpoklady písania

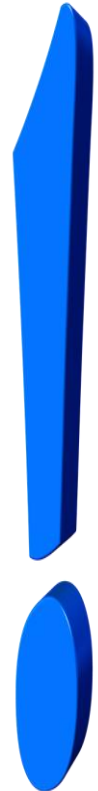
Príprava detí MŠ na písanie v ZŠ – 3. časť

Telesná schéma, úchop grafického materiálu

Telesná schéma – správne sedenie dieťaťa

- ☐ dieťa má sedieť na celom sedadle (nie na jeho okraji)
- ☐ nohy dieťaťa majú byť celou svojou plochou „ukotvené“ na podlahe
- ☐ trup dieťaťa má byť mierne naklonený tak, aby sa hrudník nedotýkal, neopieral o stôl
- ☐ predlaktia dieťaťa majú byť voľne položené na podložke (stole, písacej doske) a smerujú do pravého uhla

Sedenie nemá byť strnulé a násilné, pretože by to dieťa mohlo vyčerpávať.

- dieťa sedí na celej stoličke (na celom sedadle stoličky)
 - dieťa má obe chodidlá celou plochou opreté (ukotvené) o podlahu
 - dieťa má päty v rovnobežnom postavení s kolenami
-
- dôležitá je aj vzdialenosť hlavy dieťaťa od podložky a jeho vystretý chrbát

- kolená dieťaťa majú byť od seba na šírku dvoch detských pästí
- dieťa rukou, ktorou nezaznamenáva grafickú stopu (nekreslí, nepíše), pridržuje záznamovú plochu

- vzdialenosť medzi hranou sedadla stoličky a podkolennými jamkami dieťaťa má byť približne 5 cm

Telesná schéma – nesprávne sedenie dieťaťa

Ak dieťa pri kreslení alebo písaní **nesprávne sedí**, je vhodné nenásilnou formou toto **sedenie korigovať**.

Najčastejšie je možné pozorovať chyby pri sedení, keď dieťa

- obtáča nohy okolo nôh stoličky
- sedí bez opory nôh
- krčí nohy pod seba
- prekríži nohy
- sedí na pätách

- sedí na jednej nohe, ktorú má položenú na stoličke
- nevhodne vytáča trup a hlavu
- hlboko skláňa hlavu nad podložku
- veľmi sa „hrbí“
- polihuje na podložke
- podopiera si hlavu rukou (dieťa sa nedokáže sústrediť)

Nesprávne sedenie

- nohy dieťaťa sú zastrčené za nohy stoličky

- jedna noha dieťaťa je natiahnutá
- chrbát dieťaťa je zohnutý

- dieťa sedí na kraji sedadla stoličky
- dieťa má nohy v nesprávnom postavení

- dieťa má ľavú ruku (alebo pravú vzhľadom na lateralitu) položenú na hornom okraji záznamovej plochy
- hlava dieťaťa je veľmi naklonená nad záznamovou vodorovnou plochou
- dieťa má prehnutý chrbát (kyfotické držanie)

Úchop/držanie grafického nástroja dieťaťom

Nácvik správneho úchopu grafického nástroja je nevyhnutné u dieťaťa **cielene podporovať** a **upevňovať** v MŠ ale aj doma od chvíle, kedy prvýkrát berie dieťa do ruky predmety na kreslenie, písanie a začína sa graficky realizovať (zvyčajne medzi 2. a 4. rokom života dieťaťa).

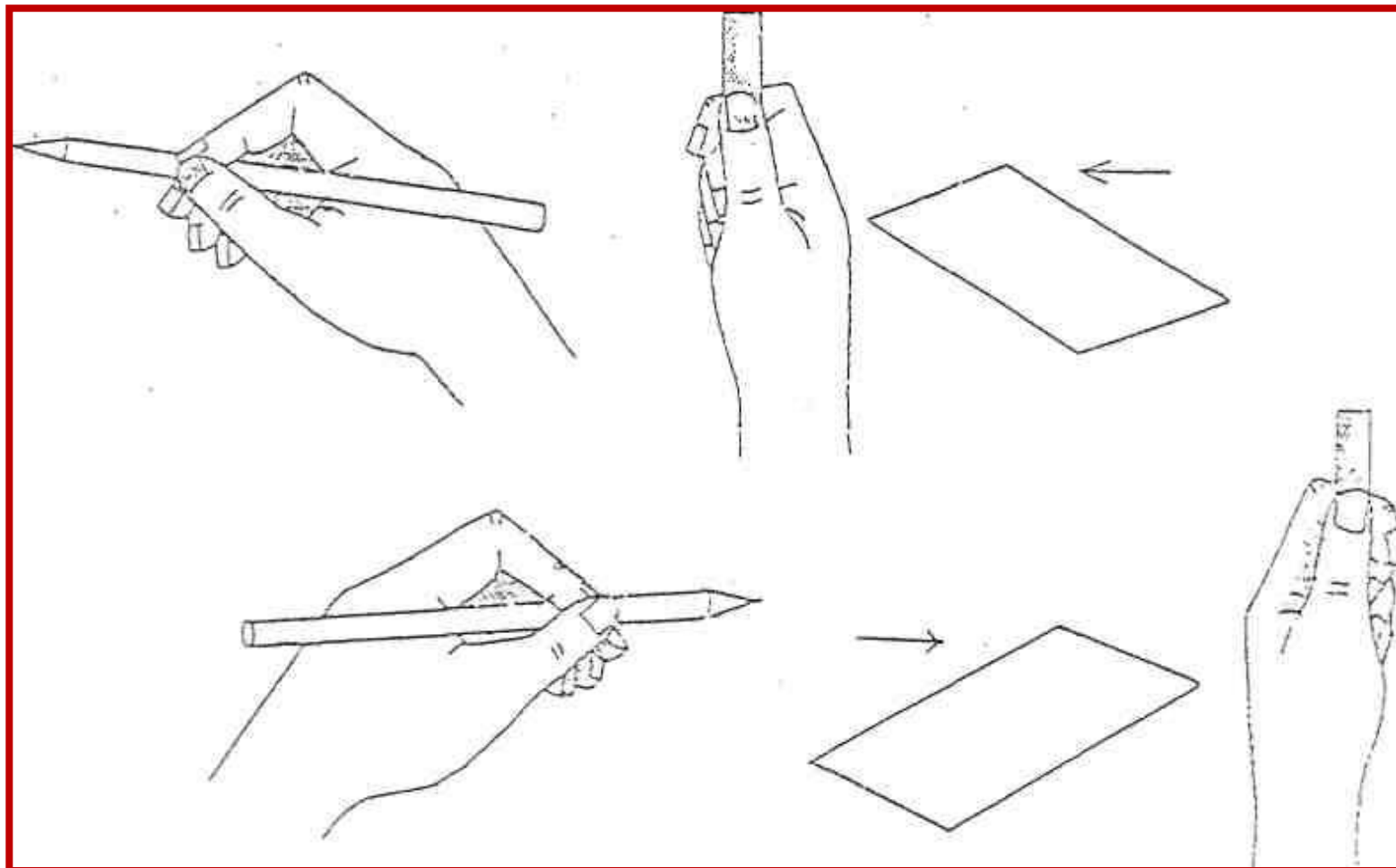

Správny spôsob úchopu ceruzky dieťaťom

- ☐ ceruzka leží na prvom (poslednom od dlane) článku prostredníka
- ☐ ceruzku zboku pridržiava prvý článok (bruško) palca, zhora je položený a zľahka ju pridržiava ukazovák
- ☐ ruka aj prsty sú uvoľnené, nezvierajú ceruzku kŕčovito, ukazovák nie je prehnutý
- ☐ ceruzka leží v priehlbine medzi palcom a ukazovákom
- ☐ ceruzka smeruje k papieru šikmo (nie kolmo)
- ☐ prsty majú byť asi 2 – 3 cm od hrotu ceruzky

Správne držanie/úchop ceruzky a kriedy, správny sklon plochy u praváka, u ľaváka

- ❑ grafický (kresliaci, písací) prostriedok vo výške jednej tretiny dĺžky držia prvé tri prsty pravej ruky, palec, ukazovák, prostredník
- ❑ palec je mierne ohnutý a pridržiava grafický prostriedok z pravej strany zhora
- ❑ ukazovák má prečnievať nad palcom a smeruje k hrotu
- ❑ prostredník pridržiava ukazovák sprava prvým článkom
- ❑ posledné dva prsty sú mierne ohnuté dovnútra dlane a mierne sa dotýkajú
- ❑ celá ruka (u pravá i ľavá rovnako) leží ľahko na prvých dvoch článkoch malíčka, aby sa pri grafickom zázname v MŠ a písaní v ZŠ mohla voľne posúvať

Správny úchop (tzv. štipkovitý) grafického nástroja

Uvoľnenosť ruky a primeraný tlak na grafický nástroj ovplyvňujú grafický výkon dieťaťa, jeho záujem o kreslenie a písanie.

Nesprávne držanie/úchop grafického nástroja

Křčovitě držanie

- palec i ukazovák držia grafický nástroj príliš křčovito
- vyvíjaný je veľký tlak na grafický nástroj, z toho dôvodu sa tiež ukazovák prehýba

Nízke krčovité držanie

- palec a ukazovák držia grafický nástroj veľmi krčovito
- vyvíjaný je veľký tlak na grafický nástroj, z toho dôvodu sa tiež ukazovák prehýba
- grafický nástroj je držaný veľmi nízko, blízko hrotu

Hrnčekový úchop

- palec drží, prstenník podopiera grafický nástroj, prostredník s ukazovákom sú položené zhora

Štipkovité držanie s palcom

- prostredník podopiera ukazovák, ale palec je príliš vysunutý a ohnutý cez pero

Pretiahnutá pästička

- prsty sú oproti správne držaniu pretiahnuté
- grafický nástroj podopiera prstenník

Pästičkové držanie

- palec je ohnutý cez grafický nástroj
- ostaté prsty sú zovreté v päšť

- hrot grafického nástroja smeruje k ramenu

Tlak na grafický nástroj

Primeraný tlak na štetec

- na uvoľňovanie ruky
a získanie primeraného tlaku
je maľba štetcom najvhodnejšia
- správnym tlakom na grafický nástroj
dieťa zaznamenáva plynulú stopu

Veľký tlak na štetec

- nadmerným tlakom ruky na hrot sa štetiny štetca ohýbajú

Deťom sa počas činnosti s grafickým nástrojom často prsty zošmyknú k hrotu, je možné ako bariéru/hranicu použiť gumičku, štipec, ergonomické pomôcky.

Ergonomické pomôcky

- trojhranné ceruzky
- ceruzky s výrezom na prsty
- perá s ergonomickým tvarom a protišmykovou držiadou plochou
- ergonomické násadky na ceruzky
- ap.

Ergonomické pomôcky sú svojím tvarom nápomocné deťom pri:

- správnom držaní/úchope grafického nástroja
- predchádzaní kŕčov v ruke
- predchádzaní predčasnej únavy ruky

Informačné zdroje

BEDNÁŘOVÁ, J. ŠMARDOVÁ, V. 2006. *Rozvoj grafomotoriky*. Brno: Computer Press, 2006. ISBN 80-251-0977-1.

BORBÉLYOVÁ, D. 2013. *Metodika výtvarnej výchovy pre materské školy*. Bratislava: MPC Bratislava, 2013. ISBN 978-80-8052-543-9.

Dostupné na internete: <https://www.google.sk/#q=metodika+v%C3%BDtvarnej+v%C3%BDchovy+v+m%C5%A1>

DAVIDO, R. 2001. *Kresba jako nástroj poznání dítěte*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-449-8.

KADLEČÍKOVÁ, A. 1989. *Výtvarná výchova pre vstup do materskej školy*. Bratislava: PÚMB, 1989.

LOOSEOVÁ, A. C. 2001. *Grafomotorika pro děti předškolního věku*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-540-7.

LOOSEOVÁ, A., C., PIEKERTOVÁ, N., DIENEROVÁ, G. 2001. *Grafomotorika pro děti předškolního věku*. Praha: Portál, s. r. o. 2001. ISBN 80-7178-540-7.

MIŠURCOVÁ, V., SEVEROVÁ, M. 1997. *Děti, hry a umění*. Příbram: TIRA, s. r. o., 1997. ISBN 80-85866-14-8.

Metodika predprimárneho vzdelávania. 2011. Bratislava: ŠPÚ Bratislava ŠEXPRESPRINT s. r. o., 2011.

ISBN 978-80-968777-3-7.

Dostupné na internete: <http://www.statpedu.sk/sk/Aktuality/Metodika-predprimarneho-vzdelavania.alej>

PONDELÍKOVÁ, R. 2008. *Rozvoj grafomotoriky cez výtvarné aktivity*. Banská Bystrica: MPC, 2008.

ISBN 978-80-8041-539-6.

PONDELÍKOVÁ, R. 2011. *Rozvoj grafomotoriky pomocou výtvarných aktivít*. Bratislava: MPC, 2011.

ISBN 978-80-8052-379-4.

Dostupné na internete: http://www.mpc-edu.sk/library/files/grafomotorika_pondel_kov_web.pdf

Štátny vzdelávací program pre predprimárne vzdelávanie v materských školách. 2016. Bratislava: Štátny pedagogický ústav, 2016.

Dostupné na internete: https://www.statpedu.sk/files/articles/nove_dokumenty/statny-vzdelavaci-program/svp_materske_skoly_2016-17780_27322_1-10a0_6jul2016.pdf

ŠUPŠÁKOVÁ, B. 1991. *Detské písmo*. Bratislava: Medzinárodná účastinná spoločnosť Bradlo, 1991. ISBN 80-7127-045-8.

ŠUPŠÁKOVÁ, B. 2000. *Detský výtvarný prejav*. Svätý Jur: DIGIT, 2000. ISBN 80-968441-0-5.

UVÁČKOVÁ, I., VALACHOVÁ, D., DROPPOVÁ, G. 2009. *Metodika rozvíjania grafomotorických zručností detí v materských školách*. Bratislava: Orbis Pictus Istropolitana, 2009. ISBN 978-80-7158-967-9.

UVÁČKOVÁ, I., VALACHOVÁ, D., LEHOTAYOVÁ, B., LEGINUSOVÁ, T., BRUTENIČOVÁ, E. 2012. *Oblasti edukačných skúseností detí v materských školách*. Stařeč: INFRA, s. r. o., 2009. ISBN 978-80-86666-41-9.

UŽDIL, J. 1974. *Čáry, klikyháky, paňáci a auta*. Praha: SPN, 1974.

UŽDIL, J. 1974. *Výtvarný prejav a výchova*. Bratislava: SPN, 1974.

UŽDIL, J. 1977. *Detská kresba dnes*. Prešov: KPÚ, 1977.

UŽDIL, J., RAZÁKOVÁ, D. 1978. *Metodika výtvarnej výchovy v materskej škole*. Bratislava: SPN 1978.

UŽDIL, J., ŠAŠINKOVÁ, E. 1984. *Výtvarná výchova v predškolskom veku*. Bratislava: SPN, 1984.

VALACHOVÁ, D. 2005. *Výtvarný prejav detí z multikultúrneho prostredia*. Bratislava: Psychodiagnostika, 2005. ISBN 80-88714-02-894.

VALACHOVÁ, D. *Ako spoznať dieťa v materskej škole. Pedagogická diagnostika v materskej škole*. Bratislava: MPC Bratislava, 2009. ISBN 978-80-8052-342-8.

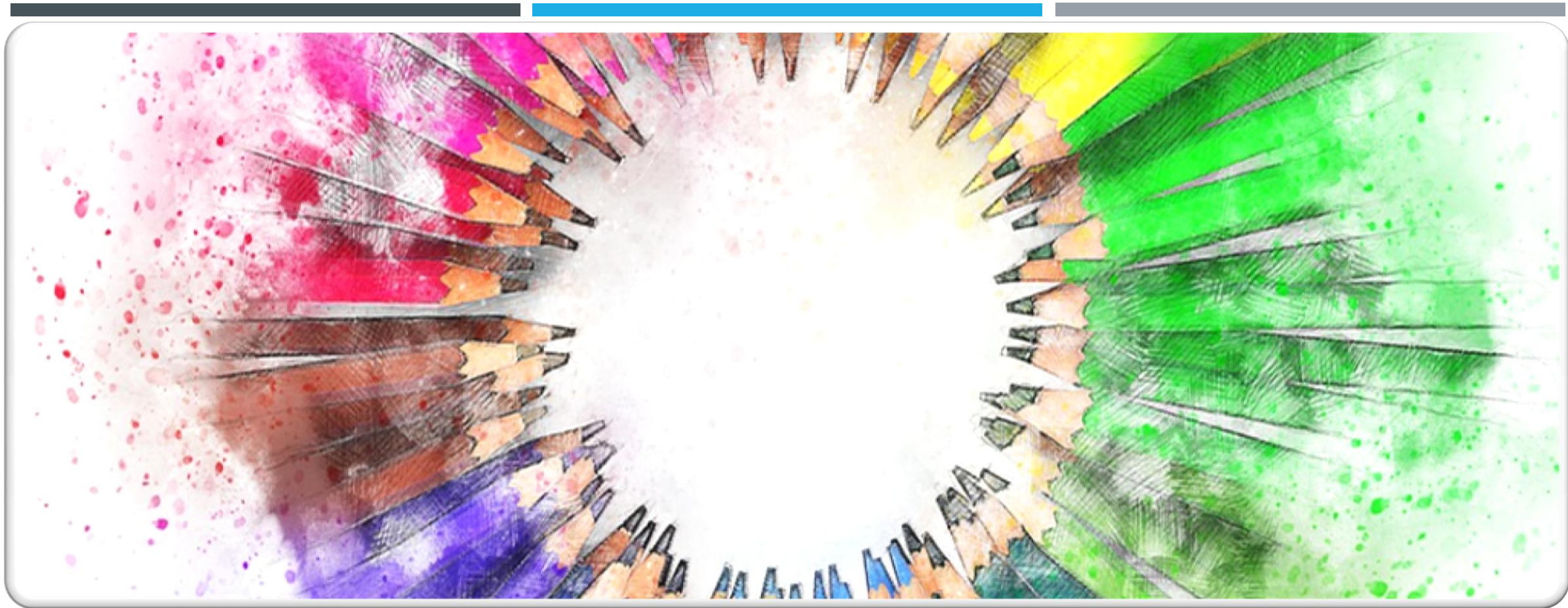
Dostupné na internete:

http://www.google.sk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&ved=0CC8QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.mat.iedu.sk%2FDTLN.MPC001.Internet%2FExtensions%2FGetFileHandler.ashx%3FimgName%3DAko_spoznat_dietu_v_MS.pdf

VALACHOVÁ, D. 2014. *Výtvarná tvorba detí v materských školách*. Stařeč: INFRA, 2014. ISBN 978-80-86666-50-1.

ZÁPOTOČNÁ, O., PETROVÁ, Z. 2016. *Jazyk a komunikácia, Metodická príručka k vzdelávacej oblasti Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách*. 2016. Bratislava: Štátny pedagogický ústav, 2016.

Dostupné na internete: https://www.statpedu.sk/files/sk/metodicky-portal/metodicke-podnety/ppv_zrevidovane_jazyk-komunikacia_na_zverejnenie.pdf

uvackova@ssiba.sk